

INFOKATERN

project
Innovatieplatform-VO

NUMMER 17 - APRIL 2011

Gaan werken met ict in het onderwijs is veelomvattend, bewerkelijk en moeilijk, maar het biedt wel heel veel kansen: inspirerender leren, meer maatwerk voor de leerling en een taakverdeling tussen docenten waarbij docenten meer op hun kwaliteiten worden aangesproken en hun specifieke talenten kunnen ontwikkelen. Tegelijkertijd moeten we vaststellen dat de ontwikkeling van ict voor het onderwijs nog maar aan het begin van een lange weg staat. Misschien is het zelfs zo dat we in vergelijking met andere sectoren in de samenleving een achterstand hebben opgelopen. Dat is jammer, want eigentijds onderwijs vraagt om de inzet van eigentijdse middelen en mogelijkheden.

VO-CONTENT HEBBEN WE NODIG!

Met VO-content proberen we de invoering van ict in het onderwijs te versnellen. Dat vraagt een forse inzet en ondersteuning van velen is dan ook nodig. Een eerste oproep aan scholen om dit toekomstgerichte project te ondersteunen heeft al heel wat steun opgeleverd.

Het streven naar een veelomvattende digitale leermiddelenbank is een stevige opgave, maar het is wel een opgave die voor de toekomst van ons onderwijs van groot belang is. Ondersteuning van VO-content vandaag is een investering in de toekomst van het onderwijs die we echt niet mogen laten mislukken.

U doet toch ook mee!

Sophie de Boer

*Lid College van Bestuur Dunamare Onderwijsgroep
en voorzitter Schoolleidersnetwerk VO-content*

Tekst: Jos Zuylen, procesmanager Innovatieplatform-VO

De ambitie van de VO-contentorganisatie is VO-content in 2015 kerndoel- en eintermendekkend te laten zijn.

GEBRUIK DIGITAAL LEERMATERIAAL GAAT TOENEMEN

In het **middelbaar beroepsonderwijs** is momenteel al veertig procent van het leermateriaal digitaal. Leraren verwachten dat over drie jaar ruim de helft van het leermateriaal in digitale vorm voor studenten beschikbaar is (bron: Vier in Balans monitor 2010, Kennisnet).

In het **voortgezet onderwijs** wordt op dit moment minder digitaal leermateriaal gebruikt dan in het mbo. VO-docenten geven aan dat iets meer dan twintig procent van de leermiddelen die ze op dit moment gebruiken digitaal is. Papieren leermiddelen worden nog steeds het meest gebruikt. In de toekomst (richting 2014) zien leraren het aandeel digitale leermiddelen meer dan verdubbelen, tot 45% (bron: Leermiddelenmonitor SLO 09/10). Of deze verdubbeling ook daadwerkelijk zal plaatsvinden is de vraag. In dezelfde monitor lezen we namelijk dat er nauwelijks een toename in gebruik was van 2009 naar 2010, terwijl voor die fase wel een toename voorspeld was.

De vraag naar de voorspelling over toename van gebruik van digitaal leermateriaal in het voortgezet onderwijs werd ook beantwoord in de 96 leermiddelenbeleidsplannen die Unipartners, een onderzoeksbureau gelieerd aan de Universiteit Tilburg, onderzocht. In tweederde (62,5 %) van de plannen wordt de ambitie geformuleerd dat in de komende jaren bij het inrichten van onderwijsleersituaties meer gebruik zal worden gemaakt van digitale leermiddelen.

De lezer zal constateren dat in het onderzoek van Unipartners sprake is van een hogere verwachting over toename in gebruik dan in de leermiddelenmonitor van SLO (62,5 % versus 45 %). Mogelijk is het verschil te verklaren uit het feit dat SLO leraren om hun opinie heeft gevraagd, terwijl het onderzoek van Unipartners gebaseerd is op uitspraken van de leermiddelenbeleidsteams van de scholen waarin zowel schoolleiding als docenten zijn vertegenwoordigd.

Maar één trend is onmiskenbaar aanwezig: in alle gevallen groeit het gebruik van digitaal leermateriaal. Daar zijn schoolleiders en docenten het over eens. Alle reden ervoor te zorgen dat VO-content stevig wordt ontwikkeld.

Tekst: Eleonore ten Thij, adviseur innovatie en beleid, Innovatieplatform-VO

In het schooljaar 2010 werden door vo-scholen met ondersteuning van het Innovatieplatform-VO 220 leermiddelenbeleidsplannen gemaakt. Onderzoekers van Unipartners, analyseerden 96 van de 220 plannen. Daarin kwam ook de functie van het gebruik van digitaal leermateriaal aan bod.

DIFFERENTIËREN EN DIGITAAL LEERMATERIAAL

Verdergaande differentiatie

Van de 96 scholen waarvan de leermiddelenbeleidsplannen werden onderzocht, geeft 65% aan dat ze door middel van differentiatie meer willen gaan inspelen op verschillen tussen leerlingen. Digitaal leermateriaal vervult in dat verband een belangrijke functie.

Vijfenzestig procent gaat voor meer differentiatie

Over de manier waarop differentiatie vorm moet krijgen, zo blijkt uit het onderzoek van Unipartners, is echter nog geen duidelijkheid. Sommige scholen willen maatwerk voor alle leerlingen, anderen voor specifieke groepen (zorgleerlingen of hoogbegaafden). Soms wordt er gezocht naar differentiatie binnen vakken, op andere momenten naar differentiatie binnen schoolsoorten. Ook is het niet duidelijk in hoeverre scholen willen inspelen op verschillen in interessegebieden van leerlingen. Er zijn dus nog vragen te beantwoorden. Dat neemt niet weg dat scholen de ambitie hebben in te spelen op verschillen tussen leerlingen en dat digitaal leermateriaal daarbij een belangrijke rol speelt.

Digitaal leermateriaal kan helpen bij differentiëren

Tekst: Robert Jan Simons, directeur Nederlandse School voor Onderwijsmanagement (NSO), hoogleraar 'Didactiek in digitale context' aan de Universiteit Utrecht en adviseur van de stuurgroep van het Innovatieplatform-VO.

Alle onderwijsvernieuwers van de afgelopen eeuw waren ervan overtuigd dat rekening houden met verschillen tussen leerlingen, het leren ten goede zou komen. In ons schoolstelsel kan differentiatie een enorme impuls krijgen als we ict goed gaan gebruiken.

BEGIN BIJ HET LEREN

Het onderwijs zal iets 'moeten' met ict. Velen denken dat we aan het begin van een fundamentele verandering van het onderwijs staan (een paradigmashift) doordat de informatiesamenleving, de toenemende digitalisering van de samenleving en de daarmee gepaard gaande veranderingen van leerlingen in manieren van informatieverwerking, motivatie en leren, dit onontkoombaar maken. Dat betekent mijns inziens niet dat ict de docent zal gaan vervangen en ook niet dat alles in het onderwijs nu met ict gelardeerd moet gaan worden. Wel betekent dit dat scholen zich moeten bezinnen op thema's als de verhouding tussen binnenschools en buitenschools leren, veranderde leerlingen, de mogelijkheden van digitaal leermateriaal, mediawijsheid, games in het onderwijs, veranderde motivatie van leerlingen enzovoorts.

Beter leren met ict

Wijnen en Zuylen beschrijven op pagina 30-31 van dit Twaalf tot Achten nummer een viertal onderwijsleerportretten. De portretten zijn geconstrueerd door Rebecca Hamer en Erik Jan van Rossum op basis van uitvoerig en gedegen onderzoek. De vier portretten zijn geordend van A tot en met D. De portretten A en B vinden we op dit moment terug in het voortgezet onderwijs. Kenmerken: vaste lesroosters, jaarklassensysteem, homogene jaargroepen geordend in schoolsoorten, weinig differentiatie in de klas, doubleren als veegmechanisme. In de portretten C en D neemt de maatschappelijke relevantie van de leerstof toe en wordt door een andere inrichting van de school met aandacht voor differentiatie, maatwerk in het leren mogelijk gemaakt. Het betekent een andere inzet van docenten, ander leermiddelengebruik, een andere rolverdeling tussen leerlingen en docenten en andere samenwerkingspatronen

binnen de school. Bestudering van de portretten maakt duidelijk dat scholen keuzes moeten maken. Het is mijn stellige overtuiging dat er meer gekozen moet worden voor maatschappelijk relevante doelen en minder voor doelen die verbonden zijn met schools leren, dat geënt is op leerstof die in leerboeken staat. Vervolgens zal er een grotere didactische variëteit gerealiseerd moeten worden, waardoor differentiatie ofwel het inspelen op verschillen tussen leerlingen kan toenemen. De combinatie van maatregelen komt talentontwikkeling van leerlingen ten goede. Ict-inzet is daarbij onmisbaar.

Tekst: Hans Hak, adviseur onderwijs en ict Innovatieplatform-VO

VO-content is de open digitale leermaterialenbank voor het voortgezet onderwijs die wordt ontsloten via Wikiwijs. Er kan gericht worden gezocht op trefwoorden en/of categorieën zoals vak, leerniveau, kerndoel/eindterm, kosten en collectieaanbieder.

VO-CONTENT; VAN SCHOLEN,

In Wikiwijs is het allemaal te vinden en uiteindelijk zullen docenten het ook daar moeten zoeken. Maar om de kennismaking te vergemakkelijken hebben we de afgelopen maand naar alle Nederlandse schoolleiders zeven katernen met leermateriaalcollecties gestuurd. Mogelijk zijn ze al verspreid binnen uw school.

MAANDELIJKS TWEE NIEUWE

Geïnteresseerd?

De katernen zijn te vinden via www.prodocent.nl/Leermateriaal-VO-content/

VOOR SCHOLEN

Leermateriaalkaternen VO-content

Katern 1 wiskundemateriaal van MathUnited (Wageningse Methode, Ratio en Math4all)

Katern 2 wiskundemateriaal (Barlaeus Gymnasium, Dalton Scholengemeenschap en Freudenthal Instituut)

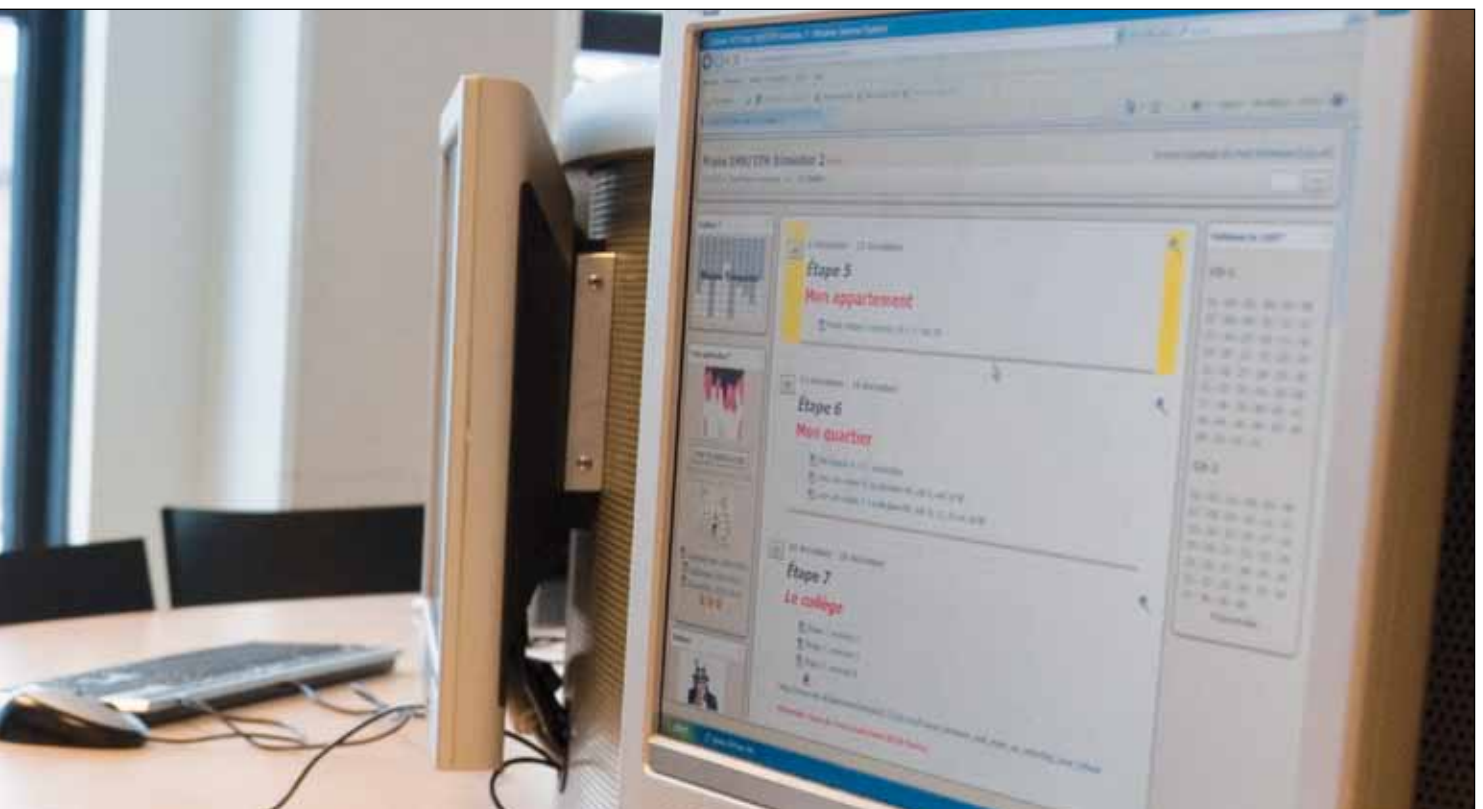
Katern 3 leermateriaal StudioVO (biologie en geschiedenis)

Katern 4 leermateriaal OVC (onderbouw)

Katern 5 leermateriaal NLT (Natuur, Leven en Technologie)

Katern 6 leermateriaal Edugis & Globe (de wereld om ons heen)

Katern 7 Leermateriaal educatieve applets (interactieve simulaties)

LEERMATERIAALKATERNEN.

Dankzij een financiële impuls van OCW kan het Innovatieplatform-VO in 2011 scholen nog één jaar kosteloos ondersteunen bij het opstellen van een leermiddelenbeleidsplan.

Deelnemers kunnen daarmee rekenen op deskundige expertise en ondersteuning.

GRIJP UW KANS!

Ga naar www.leermiddelenvo.nl en klik op

Meld u aan voor ondersteuning

Deze uitgave is een activiteit van het Innovatieplatform-VO. De VO-raad heeft eind 2008 het Innovatieplatform-VO opgericht. Met dit platform wil de VO-raad samen met de scholen werken aan innovatieve ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs. Scholen worden ondersteund bij het actualiseren, verbeteren en vernieuwen van het onderwijs. Een goed voorbeeld hiervan is VO-content, de Open Leermaterialenbank voor het voortgezet onderwijs.

CC-by Innovatieplatform-VO/VO-raad

